

2016 M. RUDENS REGIONINĖ EKONOMINIŲ KLAUSIMŲ ATASKAITA Centrinėje, Rytų ir Pietryčių Europa (CESEE)

Efektyvus vyriausybės darbas, kad būtų užtikrinta spartesnė plėtra

- Plėtra išlieka pastovi ir baigiasi jos ciklinis atsigavimas už Nepriklausomų Valstybių Sandraugos šalių (CIS) ribų, o CIS šalių ekonomika palaipsniui atsigauna iš recesijos (nuosmukio). Tačiau tendencijų plėtra išlieka mažesnė nei prieš krizę.
- Makroekonominės politikos kryptys privalo užtikrinti palaikančiosios trumpalaikės plėtros ir fiskalinių apsauginių priemonių atstatymo pusiausvyrą. Siekiant išlaikyti sparčią plėtrą, būtina ir toliau vykdyti struktūrines reformas, sukeliant dėmesį į institucijų stiprinimą ir didinti vyriausybės darbo efektyvumą.
- Gerinant viešųjų investicijų valdymą ir mokesčių administravimą, galima išlaisvinti iki 2–4 proc. papildomų išteklių, kuris būtų panaudotas viešosioms investicijoms didinti ar mažinti fiskalinį deficitą.

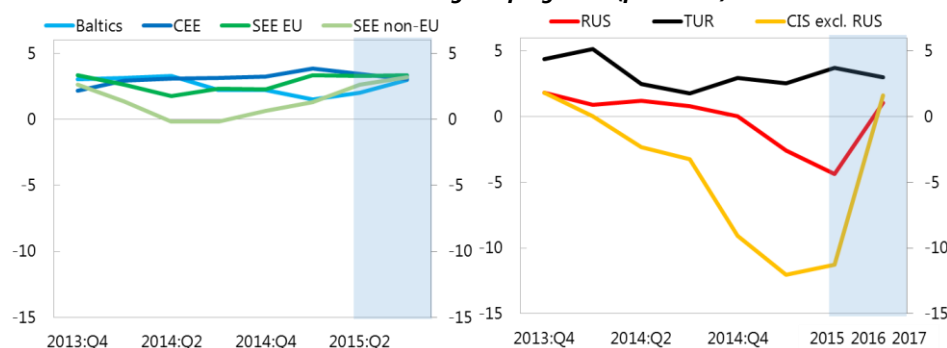
Plėtros impulsas išlieka spartus

Ciklinis atsigavimas beveik pasibaigė daugumoje Centrinės, Rytų ir Pietryčių Europos šalių (CESEE). Už Nepriklausomų Valstybių Sandraugos šalių (CIS) ribų, plėtra išlaiko reikiamą spartą, kurią lemia pasirinktos politikos kryptys ir augantis vartojimas. Nepaisant žemos infliacijos, ciklinis atsigavimas artėja prie pabaigos šioje regiono dalyje, kai nedarbo rodikliai sumažėjo iki prieškrizinį lygį, sparčiai auga darbo užmokestis ir atsigauna kreditavimas. CIS šalyse ekonomikos susitraukimą stabdė Rusijoje augančios naftos kainos, kurios buvo pasiekusios žemiausią ribą, o likusios CIS šalys palaipsniui atsigauna nuo recesijos (nuosmukio) dėl augančios išorinės paklausos. Visame regione prognozuojama BVP augimas sieks 1.3 proc. 2016 m., ir 2.1 proc. 2017 m., daugiausiai atspindinčios gerėjančias CIS regiono perspektyvas.

Realios BVP augimo prognozės (procentas)

	CESEE ¹	Baltics ^{1,2}	Central and Eastern Europe (CEE) ^{1,3}	Southeastern Europe EU (SEE-EU) ^{1,4}	Southeastern Europe non-EU (SEE-non-EU)	Other CIS ^{1,6}	Russia	Turkey
2015	-0.2	1.8	3.7	3.3	2.2	-4.2	-3.7	4.0
2016	1.3	2.3	2.8	4.1	2.9	-0.7	-0.8	3.3
2017	2.1	3.0	3.0	3.3	3.2	1.1	1.1	3.0

CESEE: BVP augimo prognozės (procentas)

Šaltinis: TVF Pasaulinių ekonominių perspektyvų duomenų bazė.

1/ Svorinis vidurkis pagal BVP, įkainotą pirkimo galios paritetu. 2/Estija, Latvija, Lietuva; 3/ Čekijos

Respublika, Vengrija, Lenkija, Slovakijos Respublika ir Slovėnija; 4/Bulgarija, Kroatija ir Rumunija; 5/ Albanija, Bosnija ir Hercegovina, Kosovas, Makedonija, Juodkalnija ir Serbija; 6/Baltarusija, Moldova ir Ukraina.

Išlieka mažėjanti rizika. Kai kurios rizikos rūšys, tokia kaip monetarinės politikos normalizavimo sparta išsivysčiusių šalių ekonomikoje ir pabėgėlių krizė Europoje, nebėra tokia aktuali kaip prieš pusmetį. Tapo akivaizdesnės kitos rizikos rūšys, tokios kaip augantys politiniai nesutarimai, vidiniai lūkesčiai ir politikos neapibrėžtumas. Nepaisant nuosaikių pokyčių, nėra aiškus Brexit ilgalaikis poveikis, atsižvelgiant į naujas ekonominio reguliavimo priemones tarp JK ir ES.

Makroekonominės politikos kryptys privalo užtikrinti palaikančiosios trumpalaikės plėtros ir fiskalinių apsauginių priemonių atstatymo pusiausvyrą Artimiausioje perspektyvoje monetarinė politika turėtų išlikti stabili dėl žemo prognozuojamo infliacijos rodiklio. Fiskalinė politika turėtų likti neutrali ar ekspansyvi, nes dauguma šalių taiko struktūrinį fiskalinį deficitą. Šalyse, kuriose jau keletą metų išlaikoma nuolatinė plėtra ir nedarbo lygis pasiekė prieškrizinį lygį, jis santykinai palankus laikotarpis turi būti išnaudotas atkurti fiskalines apsaugos priemones, remiantis plėtros priemonėmis.

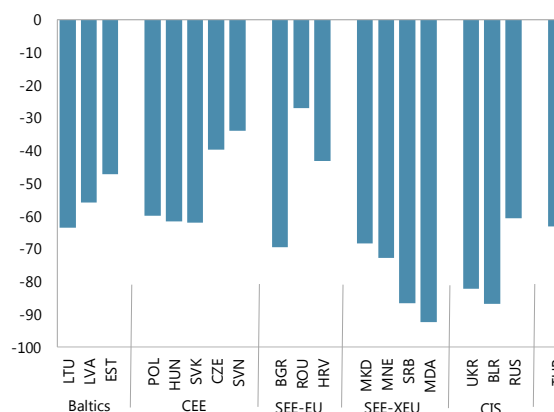
Tačiau, norint išlaikyti nuolatinę plėtrą vidutinės trukmės perspektyvoje, būtina toliau vykdyti struktūrines reformas

Tendencijų plėtra pastebimai mažesnė nei prieškriziniu laikotarpiu. Dėl žemų investicijų ir neigiamų demografinių rodiklių, CESEE šalyse nepavyks išlaikyti sparčios plėtros be žymiais darbo našumo didinimo arba atnaujintos išorinių išbalansavimų analizės. Siekiant didinti investicijas ir darbo našumą, būtina ir toliau vykdyti struktūrines reformas, sukeliant dėmesį į institucijų stiprinimą ir didinti vyriausybės darbo efektyvumą. Pastarasis apžvelgiamas 2016 m. rudens regioninės ekonominių klausimų ataskaitoje.

Efektyviau dirbančios vyriausybės gali užtikrinti plėtrą

Poreikis didinti potencialią plėtrą ir atstatyti fiskalines apsaugines priemones nustato būtinybę gerinti viešojo investavimo valdymą ir mokesčių administravimą CESEE regione. Atsižvelgiant į tai, kad daugumoje regiono šalių pastebimas didelis kapitalinių atsargų ir infrastruktūros atotrūkis, lyginat su išsivysčiusiomis šalimis (žr. Pav.), žymi viešųjų investicijų apimtis padėtų - jei vykdoma efektyviai - skatinti potencialią plėtrą regione. Tuo pačiu metu daugelyje CESEE šalių vis dar pasireiškia apčiuopiamas fiskalinis deficitas. Šiame kontekste, tobulinant viešojo investicijų valdymo institucijas ir mokesčių administravimą gali padėti išlaisvinti papildomų išteklių, kurie būtų panaudoti skatinant viešąsias investicijas arba mažinant aukštą fiskalinį deficitą.

Viešojo kapitalo atsargų atotrūkis 1 gyventojui
(ES-15 kapitalo atsargų procentas 1 gyv., 2015)

Šaltinis: TVF investavimo ir kapitalo atsargų duomenų bazė (ICSD).
Pastaba: CEE = Centrinė ir Rytų Europa; CIS = Nepriklausomų Valstybių Sandrauga; SEE-XEU = Pietryčių Europos šalys, nepriklausančios ES.

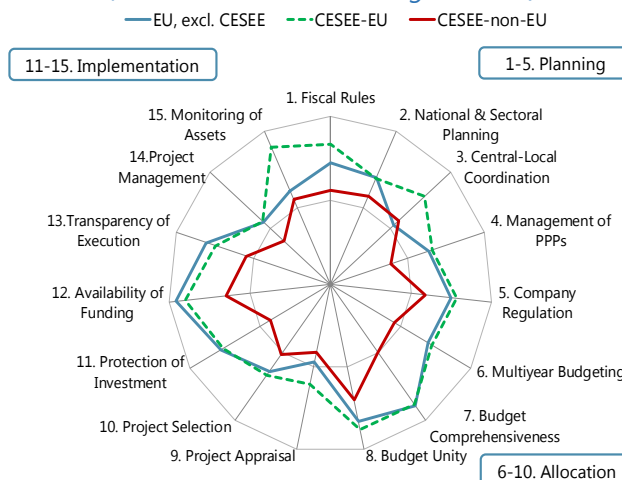
Efektivesnės viešųjų investicijų lemtų viešųjų investicijų valdymo gerinimą.

Vykdam tolesnes reformas, dėmesį reikėtų sutelkti į skyrimo ir įgyvendinimo struktūras ir procedūras, nes šiose srityse glūdi santykinai daug tobulinimo galimybių daugelyje šio regiono šalių (žr. pav.). Ne ES CESEE šalys turėtų taip pat pasinaudoti augančiomis įgyvendinimo skaidrumo galimybėmis, užtikrinančios savalaikį finansavimą, taip pat gerinti įmonės viešosios-privačios partnerystės (PPP) reguliavimą ir valdymą. CESEE ES šalyse tvirtesnės viešojo investavimo valdymo institucijos sietinos su didesniu ES lėšų įsisavinimo lygiu.

Mokesčių administravimo gerinimu turi būti siekiama mažinti atitiktie atotrūkį. Nors daugelis šalių regione turi įdiegusios kertinius šiuolaikinio mokesčių administravimo elementus (žr. pav.), bet mokesčių atitikties atotrūkis vis dar didelis. Reformų pastangos turi būti sutelktos į institucines priemones, kad jos atitiktų geriausią praktiką (šalyse, kuriose mokesčių rinkimą atlieka ne viena institucija arba kuriose nėra vieningos funkcinės struktūros), būtų naujinamos informacinių technologijų (IT) sistemos, stiprinamas rizikos valdymo požiūris į atitiktį ir gerinami darbiniai rodikliai (ypač šalyse, kuriose vyrauja aukštas mokestinis skolos dydis).

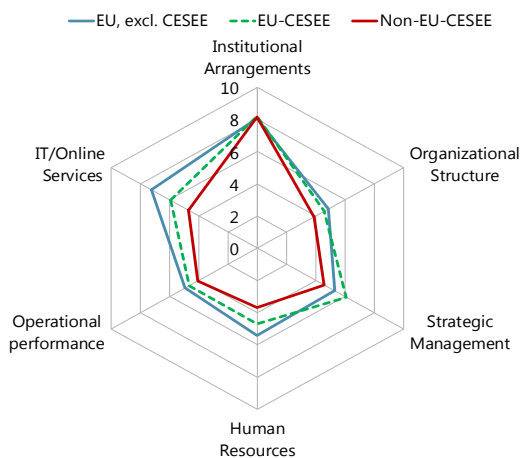
Didinant viešojo investavimo ir mokesčių administravimo efektyvumą, galite gauti apčiuopiamos naudos. Mažinant efektyvumo atotrūkį (pagal prognozuojamą pajamų nustatyto lygio gaires), CESEE šalys galėtų fiskaliai sutaupyti nuo 2 iki 4 BVP procentų vidutinės trukmės laikotarpiu, kuriuos galėtumėte skirti viešajam investavimui ar fiskaliniam konsolidavimui. Naudojantis standartiniais viešųjų investicijų multiplikatorių vertinimais (žr. 2014 m. spalio *Pasaulio ekonominės perspektyvos*), manoma, kad BVP augimo lygis dėl papildomų investicijų galėtų išaugti 2–4 procentais vidutinės trukmės laikotarpiu. Efektyviau veikiančios viešosios institucijos leistų sumažinti šešėlinę ekonomiką.

CESEE lyginant su kitais regionais: Viešųjų investicijų valdymo institucijų galia (rezultatas 0 iki 10, 10 = geriausias)

Šaltinis: TVF personalo įvertinimai.

Mokesčių administravimo galia priežiūros srityse (10 = efektyviausias)

Šaltinis: TEBPO; bei TVF personalo apskaičiavimas.